

Sygn. akt V CSK 584/18

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa G. Sp. z o.o. w T.
przeciwko [...] Bank [...] S.A. w W. (poprzednio: Bank [...] S.A. z siedzibą we W.)
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 czerwca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. akt I AGa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony powodowej G. sp. z o.o. w T. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. akt I AGa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na

przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Według skarżącej istotne zagadnienie prawne dotyczy wyjaśnienia, czy mając na względzie konstrukcję umowy rachunku bankowego oraz charakter obowiązków spoczywających na banku, możliwym jest zastosowanie instytucji potrącenia do wierzytelności z tytułu rachunku bankowego oraz w którym momencie dochodzi do postawienia przez posiadacza rachunku bankowego w stan wymagalności jego roszczenia w szczególności zaś, czy dochodzi do tego z chwilą uznania rachunku bankowego, czy też złożenia przez posiadacza dyspozycji wypłaty środków.

W wyroku z dnia 14 maja 2015 r., I CSK 446/14, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że roszczenie wynikające z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania do jednorazowego świadczenia *ex contractu* staje się wymagalne już w chwili wystąpienia tego zdarzenia (art. 120 k.c.), przy czym roszczenie o zwrot finansowanych przez ARiMR dopłat do odsetek od kredytów bankowych, stanowi świadczenie jednorazowe, a nie roszczenie okresowe i nie jest to roszczenie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 118 k.c. (zob. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2011 r., I CSK 799/11 i z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 308/04). Jakkolwiek rozstrzygnięcie to zapadło w sporze pomiędzy ARiMR i bankiem, jednakże w niniejszej sprawie na podstawie umów łączących pozwaną Bank z ARiMR w razie zaistnienia podstaw do zwrotu przez kredytobiorcę dopłat, strona pozwana (bank) była zobowiązana do ich wyegzekwowania we własnym imieniu i na swoją rzecz od kredytobiorców, a następnie do przelania należności, po stosownych potrąceniach na rachunek ARiMR. W konsekwencji biorąc pod uwagę daty zawarcia umów, tj. sierpień 2006 i grudzień 2007 r. oraz datę dokonania potrącenia przez stronę pozwaną

(październik 2014 r.) wierzytelność strony pozwanej (objęta potrąceniem) nie mogła być przedawniona, nawet gdyby podzielić stanowisko strony powodowej odnośnie do daty wymagalności wierzytelności strony pozwanej. Z kolei w wyroku z dnia 23 lutego 2001 r., II CKN 403/00, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że bank może potrącić wierzytelność przysługująca mu w stosunku do posiadacza lokaty terminowej (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2010 r., II CSK 515/09). Należy też mieć na względzie postanowienia łączących strony niniejszego procesu umów kredytowych, regulujących warunki zwrotu tych dopłat w związku z naruszeniem warunków umowy oraz zasady pobierania przez bank z rachunków bankowych strony powodowej należności związanych z wykonaniem tych umów, o czym będzie mowa przy przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca łączy z naruszeniem art. 118 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c. z uwagi na okoliczność, że orzeczenie Sądu drugiej instancji w tym zakresie jest sprzeczne z utrwaloną i nie budzącą

wątpliwości wykładnię prawa w zakresie daty wymagalności roszczenia o zwrot dopłat, wskazaną w następujących orzeczeniach Sądu Najwyższego - wyroku z dnia 14 maja 2015 r., I CSK 446/14, wyroku z dnia 4 listopada 2011 r. I CSK 799/11 i wyroku z dnia 2 grudnia 2004 r., V CSK 308/04; art. 65 § 1 i 2 k.c., w zw. z art. 101 § 1 k.c., gdyż zaskarżone orzeczenie jest sprzeczne z utrwaloną i nie budzącą wątpliwości wykładnią prawa w zakresie wygaśnięcia pełnomocnictwa nieodwołalnego udzielonego celem zabezpieczenia stosunku prawnego po wygaśnięciu tego stosunku, wskazaną w wyrokach Sadu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 r., V CSK 223/10 oraz z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 832/97.

W odniesieniu do pierwszego zarzutu należy zwrócić uwagę, że Sądy obu instancji przyjęły, iż strona powodowa miała obowiązek przedłożenia stronie pozwanej certyfikatów jakości produktów do końca obowiązywania umów kredytowych, tj. w odniesieniu do pierwszej z umów do dnia 19 kwietnia 2013 r., a co do drugiej do dnia 8 sierpnia 2014 r. (umowy kredytowe zostały zawarte w dniach 14 sierpnia 2006 r. i 31 grudnia 2007 r.). Według tych umów strona powodowa była zobowiązana, w ciągu 30 dni kalendarzowych od wytworzenia produktów do zwrócenia się do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno - Spożywczych z wnioskiem o przeprowadzenie oceny zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej produktów rolno - spożywczych, zaś wystawione świadectwo o wysokiej jakości produktów kredytobiorca zobowiązany był złożyć w pozwanym banku w terminie 30 dni kalendarzowych od jego wystawienia. Sąd drugiej instancji wskazał, że umowy nie określały w jakim czasie miała nastąpić realizacja kredytowanej inwestycji i wytworzenie produktów, a to powoduje, że należało przyjąć, iż certyfikat taki powinien być złożony najpóźniej do czasu obowiązywania umów kredytowych. Umowy kredytowe określały zasady uzyskania certyfikatu, ale nie określały końcowego terminu, do przedłożenia certyfikatów.

W takim stanie rzeczy brak podstaw do uznania, iż skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w powyższym rozumieniu, skoro umowy nie konkretyzowały nie tylko dat przedłożenia certyfikatów, ale daty wyprodukowania produktów w ramach kredytowanej działalności. Dlatego przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że certyfikaty powinny być zostać przedłożone do końca obowiązywania umów

kredytowych nie jawi się jako oczywiście nieprawidłowe, tym bardziej z uwagi na okoliczność, iż chodziło o wykorzystanie przez stronę powodową środków publicznych, które pokrywały w znacznej części należności odsetkowe. Na marginesie należy zwrócić uwagę, iż w drugiej umowie strona powodowa jako kredytobiorca wyraziła zgodę na poddanie się kontroli w zakresie prawidłowości wykorzystania kredytu z dopłatami ARiMR oraz wysokości pobranych dopłat na podstawie dokumentów źródłowych przeprowadzonych przez przedstawicieli ARiMR lub inne osoby bądź podmioty przez nią upoważnione, nie tylko w okresie istnienia zobowiązania wynikającego z umowy, ale także w ciągu 10 lat od wygaśnięcia tego zobowiązania wskutek spłaty kredytu wraz z wszelkimi należnościami wynikającymi z umowy (§ 3.02 pkt 5, k. 33/2).

Odnośnie do drugiego zarzutu podnieść należy, iż w paragrafie 3.13 pierwszej umowy kredytowej i paragrafie 4.13 drugiej umowy kredytowej, strona powodowa udzieliła pozwanemu bankowi pełnomocnictwa do dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonym na rachunku bieżącym oraz innych jej rachunkach prowadzonych przez ten bank i na jego podstawie pozwany miał prawo do pobierania środków z tych rachunków tytułem zapłaty należnych mu odsetek, prowizji i opłat oraz spłaty należności z tytułu tych kredytów. Pełnomocnictwo było nieodwołalne, do czasu realizacji wszelkich zobowiązań kredytobiorcy wynikających z umów. Umowy przewidywały obowiązek strony powodowej jako kredytobiorcy zwrotu dopłat w przypadku stwierdzenia niedotrzymania warunków umowy (na podstawie umów łączących pozwanego Bank z ARiMR w razie zaistnienia podstaw do zwrotu dopłat, strona pozwana była zobowiązana do ich wyegzekwowania we własnym imieniu i na swoją rzecz od kredytobiorców, a następnie do przelania należności, po stosownych potrąceniach na rachunek ARiMR, która, jak wspomniano wyżej, udzielała dopłat z tytułu należności odsetkowych).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.